

www.jollibre.com

© Del text: 1997, Enric Larreula i Vidal

© De les il·lustracions: 1997, Arnal Ballester

© D'aquesta edició:

2017, Santillana Infantil y Juvenil, S. L. i Grup Promotor S. L.

Carrer de les Ciències 73, Nau 10.

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 91 744 90 60

ISBN: 978-84-16661-52-7

Dipòsit legal: M-10620-2017

Printed in Spain – Imprès a Espanya

Primera edició: abril de 2017

Més de 6 edicions publicades en Grup Promotor

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Julia Ortega i Álvaro Recuenco

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

Amics de les estrelles

Enric Larreula

Il·lustracions d'Arnal Ballester

jollibre

*Dedico aquest llibre a tots aquells que suposem
que la cosa va per llarg. Als que veiem el camí
fet i el camí que encara ens queda. Als que volem
tenir paciència. Als que sentim una espurna
d'alegria i una punta de tristesa. Als que tenim
por de la por i del dolor i no volem tenir-ne.
Als que odiam la injustícia i la crueltat.
Als que estimem. Als que vivim aquí o
en altres mons. A tu, que em llegeixes...*

El tesoro

Els buscadors d'or

El gall va cantar com cada matí, quan tot just començava a clarejar, una..., dues vegades... En Gunnar Staisen va obrir els ulls. No dormia, ja feia estona que no dormia –a la seva edat es dorm poc–, però li agradava estar-se ajagut al jaç pensant i somiant despert...

Es va alçar. Ja anava vestit; de fet, aquells calçotets i samarreta tot d'una peça, i els pantalons i la camisa que duia posats, ja feia setmanes que no se'ls havia tret per a res. Potser la roba estava una mica bruta, suada i esparracada, però allà on vivia, tot sol, i amb la feina que feia, no li calia pas anar gaire polit ni gaire elegant. L'única cosa que es treia per anar a dormir eren les botes; se les va calçar després de sacsejar-les per comprovar que no se li hagués ficat a dins cap escorpí.

El Terracuit, el gos que feia dos anys l'indi *yaqui* Timawi li havia canviat per un llum d'oli, encara

dormia –cargolat com sempre al costat del jaç–, però aleshores també va obrir els ulls, es va incorporar amb mandra i es va espolsar les orelles. Era el ritual: quan el seu amo s'aixecava, era qüestió d'aixecar-se ell també.

10 En Gunnar va anar a obrir la finestra. El desert començava a il·luminar-se per l'horitzó amb una llum groga ataronjada. Aleshores es va tirar una manta al damunt i va sortir de la cabana. En aquella hora, feia fred. El Terracuit va seguir-lo.

En Gunnar va entrar al petit corral que havia construït al costat de la cabana, on criava un gall, quatre gallines ponedores, uns galls dindis, una cabra i uns pècaris que havia caçat vius. A fora, en Pallús, l'ase vell i fidel, pasturava. En Gunnar se'l va mirar amb tendresa i li va amanyagar el cap. L'ase va alçar les orelles i li va refregar la mà amb el morro. Eren molts anys vivint junts, molts..., potser ja en feia més de vint... Sí, ben bé vint o vint-i-dos anys...

Vint-i-dos anys... Des que va deixar la ciutat de Puerto Clemente i es va embrancar en l'aventura

de buscar or. Anys i anys buscant or..., aquell or que havia de treure'l de la misèria i que li havia de permetre de tornar a la ciutat i comprar-se la llibertat i el respecte de tothom... Aquell or que no acabava de trobar...

En Gunnar Staissen, fill de suecs arribats a Amèrica l'any 1837, havia nascut a la ciutat de Memphis, a la riba del riu Mississipi. S'havia casat amb la Jennifer O'Donovan i s'havien instal·lat a Conwar i s'havia quedat vidu. No havien tingut fills.

11

Al llarg de la vida havia hagut de fer totes les feines imaginables per sobreviure: de terrissaire a Conwar, de rellotger a Fort Smith, de caçador de bisons a Childress, de llenyataire als boscos de Fort Summer, de vaquer a les planures de Lawton, d'explorador per a les caravanes que s'endinsaven pels territoris dakotes, de pinxo de *saloon* a Winslow... I finalment, de miner.

Havia treballat tota la vida com un desesperat. Mai, però, no havia pogut fer ni el mínim de diners per poder mirar el dia de demà sense por a la gana i sense por a la por.

Un dia va arribar a Puerto Clemente la notícia que a les Montañas Coloradas s'havia trobat or.

Or! Or! I ell, com tants i tants d'altres, va abandonar el no-res que tenia i amb un pic i una pala es va llançar esperançat a buscar el mineral màgic i prodigiós, el metall que permet comprar-ho tot, abastar-ho tot...

12 Al principi es va afegir a la corrua inacabable de buscadors d'or que marxaven cap a l'Oest. No va ser fàcil, va ser una marxa fanàtica i desesperada. De tants i tants que van començar-la, molts van caure pel camí, de gana, de malalties, o d'una bala a l'esquena, i els seus cossos abandonats van ser pastura de zopilots i coiots. Però res d'aquest món no aturava ja l'empenta dels buscadors d'or.

A les vores del riu Mugiente es van aixecar diversos campaments miners que no van trigar a convertir-se en ciutats de vida fàcil i de mort encara més fàcil.

On no es va trobar prou or, la misèria i la desesperació van eliminar els miners; però on se'n va trobar, va ser l'alcohol, l'enveja i les baralles allò que va destruir la vida de molts i molts d'aquells homes que un dia havien deixat els seus pobles i s'havien llançat a remenar l'aigua de tots els rius de Califòrnia, i a furgar les entranyes de totes les muntanyes

de l'Oest per aconseguir una veta d'or que els fessin rics i poderosos.

D'entre tots els que ho intentaven, alguns –pocs–, aconseguien els seus propòsits, i aquest èxit seu n'esperonava molts d'altres a ficar-se més i més endins de les entranyes d'aquells immensos territoris encara inexplorats.

Les nacions índies *navajo* i *yaqui* van ser eliminades pels nous colonitzadors. Els apatxes van oferir una resistència tenaç a aquella invasió de blancs afamats que tot ho arrasava, tot ho ocupava, tot ho matava, animals, homes, praderies... Aquells homes estranys que, tinguessin el que tinguessin, mai no en tenien prou, i en volien més i més i més... Aquells homes i dones que venien del país on neix el sol i que no van parar de caminar fins que les platges de l'oceà Pacífic van aconseguir aturar-los els peus.

En Gunnar Staissen es va estar quatre anys en un campament miner d'un afluent del riu Mugiente, però se'n va cansar. Allà la vida no tenia cap valor. Un dia va veure morir assassinat el seu millor amic, el vell Pennsylvania Johnes. Algú havia fet córrer la brama que amagava sota el coixí una bossa de palletes d'or. Per això, un matí, Pennsylvania Johnes no

va obrir els ulls, perquè per escorcollar-li el coixí van haver de clavar-li un ganivet a l'esquena.

En Gunnar va agafar por. Així és que un bon dia va carregar l'ase amb les eines de miner i els fardells dels queviures i va marxar sense dir res a ningú.

14 Després de dues setmanes de marxa cap a l'oest, sense saber gaire cap on havia d'anar, va penetrar en una zona semidesèrtica de les Montañas Coloradas. Aleshores, durant dos dies va seguir un torrent sec i pedregós fins que va arribar a una vall petita i molt amagada, que sortia per on s'escolava un rierol minúscul. En Gunnar s'hi va aturar. Era un lloc arrecerat, i era molt difícil que el descobrís ningú i li busqués brega... A més a més, hi havia aigua per beure...

Després d'una observació atenta del terreny, va considerar que era molt probable que aquelles muntanyes que l'envoltaven continguessin or. I va decidir comprovar-ho.

Al costat d'una petita deu d'aigua que s'escolava entre les roques, va construir la seva cabana, feta de pedres amuntegades i fang, i llavors, amb el pic, va començar a perforar la muntanya.

I van passar els mesos... i van passar els anys...

Els primers temps van ser molt durs. Quan se li van acabar els queviures va haver de menjar-se els animals que caçava, i quan se li van acabar les municions va menjar llangardaixos i llagostes per poder sobreviure. Però no volia tornar enrere fins que no trobés un autèntic filó d'or. Tornar a la civilització amb les mans buides hauria estat un fracàs massa gros per poder-lo suportar. Què li esperava a la ciutat si hi tornava de buit?

A més a més, ell sabia que en les entranyes d'aquelles muntanyes hi havia vetes d'or riquíssimes; només era qüestió de no perdre l'esperança.

Quan ja feia dos anys que furgava en aquella vall, un dia un petit grup d'indis *yaqui* va arribar-hi i va intentar intercanviar-li coses. Un dels indis portava un trosset de mineral d'or penjat del coll amb un cordill. En Gunnar l'hi va demanar a canvi de la cantimplora. Com que no s'entenien parlant, en Gunnar va preguntar-li amb signes on havia trobat l'or. L'altre va estendre el braç, com si volgués dir: «Per aquí».

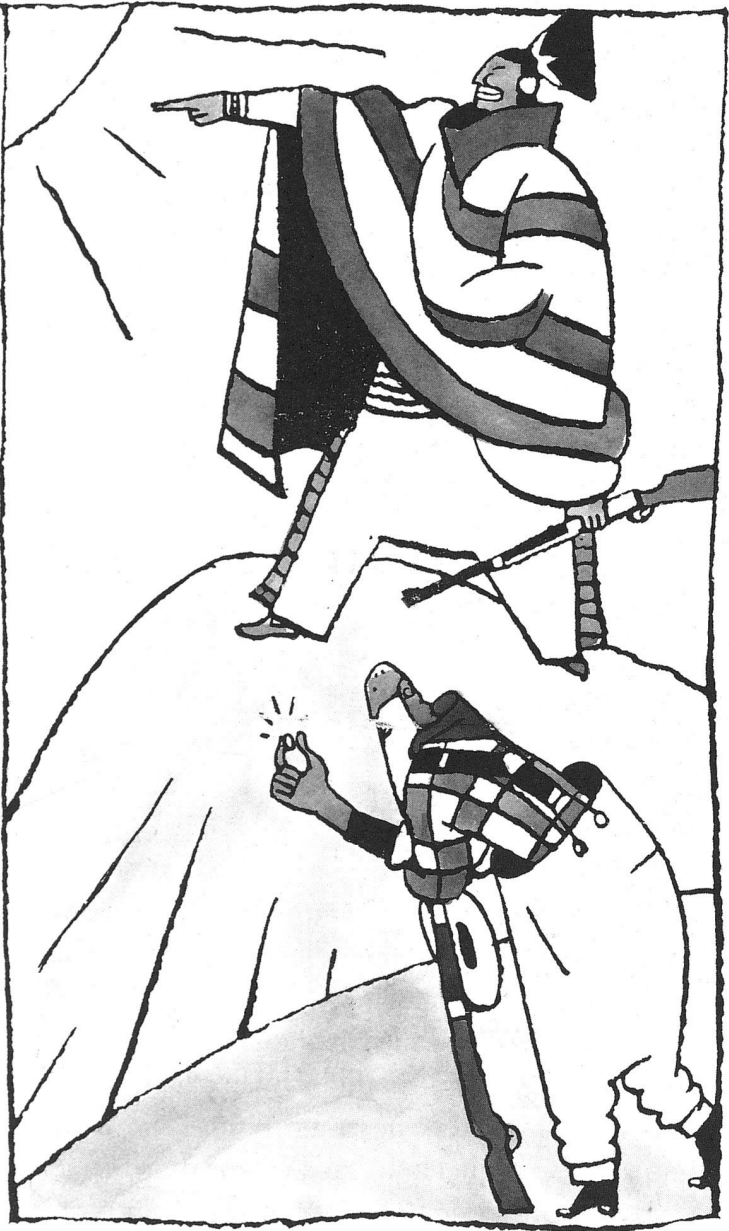
Aquella miqueta d'or que li havia donat el *yaqui*, va ser providencial. En primer lloc, li va permetre

fer un viatge de quinze dies avall, fins al primer lloc habitat que va trobar, i tornar-ne amb l'ase carregat de vitualles, llavors per plantar, i aviram, per poder sobreviure durant molt de temps al costat de la mina.

En segon lloc, el va convèncer que no anava desencaminat, que en algun punt d'aquelles muntanyes desèrtiques hi havia una veta d'or esperant-lo.

Totes aquestes coses les anava recordant en Gunnar Staissen mentre amanyagava el caparràs del Pallús, el seu ase.

-T'has fet tan vellot com jo mateix, estimat Pallús, sempre pacient, sempre fidel. No t'amoïnis, perquè tinc la sensació que no trigarem gaire a fer-nos molt rics. Segur, segur, que estic a punt de trobar la veta d'or que hi ha en aquesta muntanya; el cor m'ho diu. I quan l'hauré trobada m'hauràs de fer encara un últim favor: carregar-te a l'esquena un sac ben ple d'or fins a la primera població que trobem on puguem ingressar-lo en un banc. I llavors... Ui, llavors! D'entrada, s'haurà acabat això de treballar. Pallús, t'ho imagines?

T'imagines això que et dic?... Un cop seré poderós, anirem a la ciutat més rica de l'Est. Potser anirem a Oklahoma, o a Kansas... O si no, anirem cap al mar de l'Oest, on diuen que també hi ha unes ciutats esplèndides. Diuen que n'hi ha una, que es diu San Francisco, que és una meravella... Ja ho veurem. Ara, això sí, un cop allà, ens hostatjarem al millor hotel que hi trobem. Sí senyor!, tots dos. Tu també viuràs a l'hotel amb mi, a la mateixa habitació! Apa! I a veure qui s'atrevirà a fer-te'n fora. I cada dia ens banyarem amb aigua calenta en una banyera. Sí senyor! Tu i jo, perquè serem tan rics que podrem fer tot el que vulguem. No com ara, que... I ens dedicarem a jeure tot el dia. T'asseguro, amic meu, que ens rescabalarem de tots aquests anys terribles de treballs forçats que hem viscut. Què, t'agrada això que et dic?

El Pallús se'l mirava, però rosegava herba com si res, com si no estigués gaire interessat en aquell projecte de banyar-se cada dia en un hotel d'una ciutat de l'Est. En canvi, el Terracuit, el gos, talment com si hagués entès de què es parlava, es va aixecar amb les dues potes del davant tot demanant-li carícies.

–Sí, home, tu també vindràs –va fer en Gunnar, gratant-li el cap i somrient–. Pallús, oi que deixarem venir el Terracuit amb nosaltres quan serem rics?... Ja veureu com ens ho passarem de bé...

En Gunnar parlava molt amb els seus animals; amb tots: amb el gos i l'ase, però també amb la cabra, els galls dindis i els senglars. I ho feia per no parar boig de tant de silenci. Perquè de totes les coses que va deixar enrere quan es va internar al desert la que més enyorava era la veu humana. Algú que li digués bon dia, algú que li preguntés com es trobava, algú que li portés la contrària en alguna cosa, algú amb qui discutir, amb qui no estar d'acord, algú que li expliqués alguna novetat i que el fes sentir viu i humà. Algú que trenqués aquell silenci tan enganxós que l'envoltava... Algú...

També aquell dia en Gunnar va donar menjar als animals que criava al corral; herba per a uns, gra per als altres...

Després es va preparar una mica d'esmorzar, com cada dia: mongetes amb blat de moro i un ou ferrat. En acabar, va treballar encara una estona a l'hort, on plantava el que necessitava per viure.

A mig matí, quan el sol ja estava una mica alt i la calor començava a picar fort, es va eixugar la suor que li regalimava pel front, va agafar l'ase de la corda i es va adreçar cap a la mina. El Terracuit, com sempre, va seguir-los; era el ritual.

20 En Gunnar va deixar el Pallús a l'entrada. Quan hagués arrencat prou mineral, l'ase amb les sàrries el trauria a fora. Aleshores es va lligar el mocador a la cara, per no empassar-se tanta pols, després va encendre una torxa untada amb petroli, que ja tenia preparada de cada dia a l'entrada de la mina, i va entrar túnel endins, cap a la foscor, seguit com sempre del gos.

La seva mina... Quantes i quantes hores, quants dies i anys de furgar com una formiga, d'enretirar tones i tones de pedres i de terra, de regirar cada terròs, de garbellar cada palada, per descobrir la tan esperada veta d'or que no apareixia de cap manera, i cada dia li feia més prims els somnis i més trencadissa l'esperança.

Aquell dia en Gunnar feia una bona estona que era a dins de tot arrencant roques a cops de perpalina. En un moment donat, la torxa que l'il·luminava va fer unes quantes pampallugues i es

va acabar apagant. En Gunnar va aturar la feina; s'havien quedat completament a les fosques. Aleshores es va adonar que es trobava cansat, massa cansat per continuar; no feia gaires hores que treballava i en canvi ja no podia més. Era evident que cada dia que passava les forces li flaquejaven més. I començava a tenir por...

Quan va intentar incorporar-se es va adonar que l'esquena li feia molt de mal. Havia de tornar a sucar la torxa amb petroli, que ja portava en un pot, i tornar a encendre-la amb la pedra foguera que duia a la butxaca. Però es trobava tan cansat que va seure a terra abatut, i allí, assegut en la més negra de les foscors, es va començar a posar trist... El gos, també com feia sempre, se li va acostar remenant la cua i grinyolant afectuosament.

–M'he fet massa vell, Terracuit –li va dir en Gunnar tot posant-li la mà damunt del cap–. Aquesta feina ja és massa dura per a mi. I tinc por; ja fa temps que en tinc... Perquè saps què ens passarà al final? Doncs que qualsevol dia quedarem atrapats per un despreniment de terra i tot s'haurà acabat. I qui ens vindrà a treure quan estarem colgats aquí dintre, eh? Ningú no ens en vindrà a treure, i ens

quedarem per sempre aquí dins de la muntanya... –i va continuar amanyagant el cap del gos–. Aquest serà el trist final que tindrem després de trencar-nos tots els ossos treballant com a desesperats durant tota la vida... Això és el que ens passarà... Estic cansat, Terracuit, massa cansat... Cada dia em fa més mal l'esquena, aquí, veus?, tot això d'aquí. I els ulls també em fan mal, mal de tant estar a les fosques aquí dintre, i em fan mal de tanta llum com hi ha allà fora.

El gos, com si ho compregués, va començar a llepar-li les mans. Aquelles llepades eren les úniques mostres d'afecte que en Gunnar rebia d'ençà que s'havia endinsat en aquell desert, i això també el va entristir. I va recordar quan vivia amb la Jennifer, la seva dona. No hi pensava gaire, en la seva dona; però en aquell moment hi va pensar. Quan es van conèixer a West Memphis. Quan ella li va fer l'aleta. Quan ell se'n va enamorar i va anar a demanar-li la mà als seus pares. Quan es van casar i van anar a viure a Memphis. Quan van llogar aquella caseta a Devron. Quan ella va emmalaltir i es va morir... Potser si la Jennifer no s'hagués mort les coses haurien anat molt d'una altra manera, però... Des-

prés va pensar en aquelles dones que venien a visitar els campaments dels miners, en la Dorothy, la Margaret, la..., la..., com es deia aquella tan rossa i tan atractiva?...

Tot d'una, el Terracuit va aixecar el cap i les orelles com si intuís que... Immediatament després es va sentir un soroll estrany i profund. En Gunnar també va intentar incorporar-se precipitadament, però ja no hi va ser a temps. El terra va fallar sota els peus i, sense poder-ho evitar, va caure avall per una mena de pou que s'hi havia obert.